

možným — otřeseny jsou staré doktriny liberalistického hospodářského řádu a s nimi i liberalistická konstrukce právních norem, které byly jeho legální základnou i ochranou.

Prožíváme historickou metamorfosu hospodářskou spojenou s dalekosáhlými sociálními důsledky. Dynamičnost naší demokracie a zdravé, krisí neotřesené konstanty našeho hospodářství jsou nejlepší zárukou dobré budoucnosti politické i hospodářské.

B. ZAHRANIČNÍ.

Bilance světového hospodářství za rok 1935 jest nesrovnatelně aktivnější, než byla za rok předcházející. Nelze to snad přičítati menším překážkám světového obchodu, neboť tyto se spíše zvětšily, ale výhodám mezinárodní výměny zboží, které jsou tak značné, že překonávají celý arsenál obchodně-politických zbraní namířených proti volnému mezinárodnímu obchodu. Tento nevyvratitelný fakt jest ukazatelem cesty k úspěchu zejména pro státy odkázané na vývoz, poněvadž je rozhodujícím pro jejich výrobní politiku. To znamená, že jest nutno vyráběti takové zboží, které by cizinu lákalo k výměně ať již za peníze neb jiné výrobky. Zboží musí býti specialitou, kterou může produkovati jen specialisovaná výroba, pro níž jsou v zemi dány určité podmínky a předpoklady. Jinými slovy: struktura příštího vývozu a mezinárodního obchodu vůbec bude se specialisovati na kvalitní výrobky, k čemuž jsou povolány v první řadě země se starou průmyslovou tradicí. Mladé průmyslové státy budou vždy dovozci výrobků, které samy vyráběti nemohou neb nedovedou. Zprůmyslovení dalších států není překážkou mezinárodního obchodu, neboť stará zkušenost učí, že nejintenzivnější obchod byl vždy mezi státy s vyspělým průmyslem.

Snahy po autarkii ustávají, poněvadž jest to cesta, která nezbytně vede ke schudnutí. Svět stojí před problémem, který pozůstává ve vytvoření takových předpokladů, které by mezinárodní výměnu statků co nejvíce usnadnily a zvětšily. K tomu bude též směřovati v příštím roce mezinárodní obchodní politika, což se bude jeviti v postupném odstraňování nadměrného protekcionismu.

Nejtěžším problémem nastávajícího roku zůstává nevyřešená otázka mezinárodní úpravy měn a vzájemného jejich vybalancování, neboť rozvrat světového systému měnového zůstává největší překážkou nejen světového obchodu, ale i volného proudění mezinárodního kapitálu. Zdá se, že vývoj spěje k tomu, že země t. zv. zlatého bloku budou v zájmu udržení exportu přinuceny přistoupiti k devaluaci, poněvadž vývozní ceny většiny zboží ve zlatě poklesly na takový stupeň, který nedosahuje ani výrobních nákladů v zemích, které trvají dosud na zlatém standardu. Exportní premie ukázaly se v tom směru neúčinnými, poněvadž ceny ještě více stlačovaly. Přehlédnouti pak nelze, že v zemích s odhodnocenou valutou jest hospodářská situace vývozního průmyslu daleko příznivější, než v zemích se zlatou měnou.

Problém světového obchodu a mezinárodní problém měnový nedají se řešiti odděleně, poněvadž jedině stabilisovaný poměr měn jest předpokladem nerušené a stoupající mezinárodní výměny zboží a tím i obrody světového hospodářství.

Dle resoluce letošního kongresu Mezinárodní obchodní komory v Paříži má býti konečným cílem mezinárodní měnové politiky restaurace mezinárodního zlatého standardu a zároveň se doporučuje, aby se zatím co nejrychleji pracovalo na stabilisaci provisorní. Tuto provisorní stabilisaci nelze odkládati, až se vyrovnají ceny vnitřní a zahraniční, poněvadž by to vedlo ku dalšímu zhoršování mezinárodního obchodu následkem restriktivních opatření jednotlivých států v zájmu jejich domácích cen.

Všeobecný návrat k mezinárodnímu měnovému standardu umožní opět dlouhodobé mezinárodní investice a nezdravý zjev nadměrného množství krátkodobých mezinárodních půjček bude postupně likvidován. Odpadnou též důvody k útěku kapitálů za hranice a přestane hromanění zlata na několika málo místech.

Po uspořádání mezinárodních měnových a finančních poměrů musí následovati i uspořádání světové výroby, poněvadž problém světového obchodu jest v prvé řadě problémem dělby práce. V tom směru je nejdůležitější otázkou mezinárodní regulace výroby potravin a surovin, při které se musí vlády řídit zkušeností, že prospěšnější jest vyšší nabídka, než nedostatek zboží. Uspořádání výroby průmyslové obstarají nejlépe mezinárodní dohody na základě soukromé iniciativy.

Další etapou v reorganizaci světového hospodářství jest mezinárodní vyřešení problému distribuce konsumních statků. Nesmírnou důležitost distribuce dokázala zvláště doba krise a naučila bráti patřičný zřetel k nákladům distribučním, které nutno co nejmíce snížit. V tom směru bude třeba nalézt nové metody řízení distribuce na vědeckém základě pomocí statistik, výměny vzájemných zkušeností, mezinárodní spolupráce a přesné kontroly výroby a zásob. Podmínkou lepší distribuce jest volnost světového obchodu, poněvadž každé jeho omezování vede k poruchám. S úpravou distribuce souvisí problém mezinárodní dopravy.

Nedá se popřít, že duch mezinárodní spolupráce za účelem obrození světového hospodářství nese se novým směrem. Jest to poznání, že blahobyť jednoho státu závisí od blahobyť států ostatních a jest na čase, by si vlády uvědomily, že poslouží nejlépe zájmům svého státu, když budou respektovati zájmy států druhých. Nestačí platonická prohlášení pro volný obchod, neboť čeho svět dnes potřebuje, jest praktická činnost zkušených, předvídavých a nebojácných lidí.

Dr. V. Pisecký.

LITERATURA.

NEÚVĚRNÍ DRUŽSTVA V REPUBLICE ČESKOSLOVENSKÉ V ROCE 1930. Československé statistiky svazek 108. Vydal Státní úřad statistický. Praha 1935. Cena 35 Kč.

Přítomné pramenné dílo, jehož vydání bylo zájemci netrpělivě očekáváno, jest rozděleno v část tabulkovou (103 strany) a v část textovou (stran 45), již napsal Dr. František Fajfr, jistě nejpopovolanější z povolanych. Jeho studie, obsažná a přísně kritická, plná nabádavých podnětů tvoří ve skutečnosti samostatnou monografii, jež by zasluhovala samostatného vydání.

Ideově je Fajfroví družstevnictví syntesí liberalismu a socialismu. Vznikalo sice jako reakce na liberalism, ale postavilo se zvláště jen proti jedné jeho složce, totiž proti jeho individualismu (idea kooperace, organisované spolupráce), avšak zůstalo v podstatě také liberalistickým hnutím potud, že spoléhalo jen na dobrovolnou organizaci zúčastněných a na jejich spontánní svépomoc (selfhelp), namnoze velmi zdůrazňujíc tento prvek osobní aktivity a odpovědnosti. Ze socialismu zvláště staršího přijalo družstevnictví myšlenku organisovat obranu proti sociálně nepříznivým následkům nového rozvoje průmyslu, při tom organisovat ji zdola a v masách dělníků a drobných výrobců zemědělských a průmyslových. Část družstevnictví šla v tomto směru dále a postavila se za program celkové reformy sociální jako sám socialism, ale s tím rozdílem, že spatřovala právě v kooperativním hnutí cestu pacifické přeměny soudobého společenského zřízení v nový— koope-